

5. Spája sa podpora demokracie s akceptáciou rôznorodosti a rodovej rovnosti?

Pozrime sa teraz na to, do akej miery sa príklon tínedžerov k princípom demokracie premieta aj do ich postojov k vybraným skupinám či menšinám. Sú tí z nich, ktorí sa hlásia k demokracii, zároveň aj otvorení a tolerantní voči inakosti a rodovej rovnosti? Alebo iba formálne deklarujú oddanosť príslušným demokratickým princípom, ale v prístupe k inakosti a rodovej rovnosti podliehajú negatívnym stereotypom či predsudkom? Líšia sa z tohto hľadiska od seba vyznávači a odporcovia liberálnej demokracie?

Odpoveď znie: „aj áno, aj nie“. V niektorých prípadoch vôbec nie, v niektorých prípadoch áno, ale iba slabo, v niektorých prípadoch pomerne výrazne. Závisí to od posudzovanej skupiny „iných“ či od hodnoteného spoločenského trendu.

Pozrime sa najprv na postoj prívržencov a odporcov liberálnej demokracie k etnickej rôznorodosti. Ako ukazuje tabuľka 12, tínedžeri, ktorí sa hlásia k princípu, že v demokracii treba rešpektovať aj práva menšín, sa odlišujú od svojich rovesníkov odmietajúcich tento princíp vo viacerých ohľadoch:

Tabuľka 12: Postoj prívržencov a odporcov liberálnej demokracie* k etnickej rôznorodosti a vybraným etnickým skupinám (v %)

		Prívrženci demokracie	Odporcovia demokracie
Väčšia etnická a náboženská pestrosť, rôznorodosť v EÚ je..	zmena k lepšiemu	28	14
	ani k lepšiemu ani k horšiemu	56	51
	zmena k horšiemu	16	34
Postavenie a šance maďarskej menšiny sú...**	horšie	42	28
	rovnaké	49	41
	lepšie	9	31
Postavenie a šance Rómov sú...	horšie	67	39
	rovnaké	18	15
	lepšie	15	46
Respondenti pociťujúci sociálny dištanc	od Rómov	60	68
	od moslimov	57	66
	od utečencov	44	56
	od cudzincov pracujúcich na Slovensku	25	42
	od Židov	17	19
	od ľudí inej farby pleti	12	24

Poznámka: * Zaradenie do kategórie „prívrženec“ či „odporca“ liberálnej demokracie na základe súhlasu či nesúhlasu s výrokom „V demokracii treba rešpektovať aj práva menšín“.

** Pohľad respondentov slovenskej národnosti.

Ukazovateľom sociálneho dištancu je vyjadrenie respondenta/ky, že by mu/jej prekážalo, keby sa do susedstva nasťahovala osoba patriaca do príslušnej kategórie. Zvyšok do 100% tvoria respondenti/ky, ktorým by to neprekážalo.

Zdroj: Inštitút pre verejné otázky, jún 2019.

- Priaznivejšie hodnotia smerovanie EÚ k väčšej etnickej a náboženskej rôznorodosti.
- Majú kritickejší názor na postavenia a šance príslušníkov maďarskej menšiny i na postavenie a šance Rómov.
- Pociťujú menší dištanc voči cudzincom pracujúcim na Slovensku.
- Zároveň však nie sú väčšmi ústretoví voči ďalším reprezentantom etnickej či náboženskej inakosti: voči Rómom, ľuďom inej pleti, voči Židom, moslimom, či utečencom. Nie sú teda voči týmto skupinám menej predpojatí ako tínedžeri, ktorí potrebu rešpektovať práva menších otvorene spochybňujú.

Tabuľka 13: Postoj prívržencov a odporcov liberálnej demokracie k ľuďom inej sexuálnej orientácie (v %)

		Prívrženci demokracie	Odporcovia demokracie
Väčšia tolerancia voči partnerstvám ľudí rovnakého pohlavia v EÚ je...	zmena k lepšiemu	46	30
	ani k lepšiemu ani k horšiemu	36	29
	zmena k horšiemu	18	41
Postavenie a šance ľudí inej sexuálnej orientácie v porovnaní s ostatnými sú...	horšie	63	53
	rovnaké	33	23
	lepšie	4	23
Respondenti pociťujúci sociálny dištanc od ľudí inej sexuálnej orientácie		24	43

Poznámka: Zaradenie do kategórie „prívrženec“ či „odporca“ liberálnej demokracie na základe súhlasu či nesúhlasu s výrokom „Demokracia je najlepší možný politický systém“.

Ukazovateľom sociálneho dištancu je vyjadrenie respondenta/ky, že by mu/jej prekážalo, keby sa do susedstva nasťahovala osoba inej sexuálnej orientácie. Zvyšok do 100% tvoria respondenti/ky, ktorým by to neprekážalo.

Zdroj: Inštitút pre verejné otázky, jún 2019.

Pozrime sa teraz, či sa mladí prívrženci a odporcovia liberálnej demokracie odlišujú akceptáciou sexuálnych menšín. Ako dokumentuje tabuľka 13, odpoveď je pozitívna: tínedžeri, ktorí sa hlásia k demokracii ako najlepšiemu možnému politickému systému, sa odlišujú od odporcov tohto názoru tým, že:

- Priaznivejšie hodnotia rast tolerancie v krajinách EÚ voči spolužitiu párov rovnakého pohlavia.
- Majú kritickejší názor na postavenie a šance ľudí menšinovej sexuálnej orientácie.
- Pociťujú menší dištanc od ľudí inej sexuálnej orientácie.

Napokon si všimnime, či sa deklarovaná podpora demokratických princípov kombinuje so zvýšenou akceptáciou rodovej rovnosti (tabuľka 14). Odpoveď je aj v tomto prípade pozitívna. Mladí prívrženci liberálnej demokracie na rozdiel od jej odporcov:

- Priaznivejšie hodnotia zvyšovanie účasti žien na politickom i ekonomickom rozhodovaní i posilňovanie slobody žien rozhodovať o svojom materstve.
- Priaznivejšie hodnotia aj rastúci počet mužov, ktorí kombinujú prácu v zamestnaní so starostlivosťou o domácnosť a rodinu.
- Tieto postoje vyvierajú z ich častejšieho presvedčenia o slabšom postavení a šanciach žien v našej spoločnosti. Zvyšovanie rodovej rovnosti teda chápu ako súčasť úsilia o upevnenie systému liberálnej demokracie.

Tabuľka 14: Postoj prívržencov a odporcov liberálnej demokracie k posilňovaniu rodovej rovnosti (v %)

		Prívrženci demokracie	Odporcovia demokracie
Viac žien vo vedúcich funkciách v ekonomike a politike je...	zmena k lepšiemu	56	35
	ani k lepšiemu ani k horšiemu	41	50
	zmena k horšiemu	3	15
Väčšia sloboda žien rozhodnúť sa, či a kedy chcú mať deti, je...	zmena k lepšiemu	61	42
	ani k lepšiemu ani k horšiemu	32	40
	zmena k horšiemu	7	18
Väčší podiel mužov, ktorí kombinujú zamestnanie so starostlivosťou o rodinu a domácnosť, je...	zmena k lepšiemu	55	27
	ani k lepšiemu ani k horšiemu	40	51
	zmena k horšiemu	5	21
Postavenie a šance žien u nás sú...	horšie	47	48
	rovnaké	48	32
	lepšie	5	20

Poznámka: Zaradenie do kategórie „prívrženec“ či „odporca“ liberálnej demokracie na základe súhlasu či nesúhlasu s výrokom „V demokracii treba rešpektovať aj práva menších“.

Zdroj: Inštitút pre verejné otázky, jún 2019.

Zdroj: Inštitút pre verejné otázky, jún 2019.